

[Johs. Larsen.]

dette år 300 000—400 000 stk. hornkvæg eller 10 pct. af førkrigstidens bestand, ca. 1½ mill. stk. svin, eller ca. 50 pct. af antallet før krigen, og ca. 10 mill. stk. fjerkræ eller omkring 33 pct. af antallet før krigen. Hvis vi godtager og går ind for en udbygning af denne del af vort produktionsapparat, vil landbrugets forsyning med råvarer i den kommende tid være bestemt af for det første behovet til den løbende produktion, for det andet behovet til den udvidelse af husdyrbestanden, som mest virkningsfuldt kan øge vort lands eksportevne og underbygge vore genopbygningsbestrebelse.

Såfremt landbruget med ønskelig kraft skal kunne gå ind for udvidelse af den dyriske produktion og produktionsapparatet, må følgende betingelser for landbruget være opfyldt: Landbruget må have sikkerhed for tilstrækkelige mængder af fodermidler, og det må have adgang til at erhverve den fornødne arbejdskraft eller adgang til de tekniske hjælpemidler, der er nødvendige til compensation af manglende arbejdskraft.

Hvad det første angår, forsyningen med fodermidler, vil jeg specielt påkalde den høje regerings, især den højtærede handelsministers opmærksomhed. Det må kunne lade sig gøre at kalkulere importbehovets størrelse, når det drejer sig om at fastholde produktionen og at udbygge produktionsapparatet. Ministeren vil sikkert, hvad sådanne kalkulationer angår, kunne hente værdifuld støtte hos landbrugsministeren og hos landbrugets organisationer, men jeg vil i den forbindelse understrege, at det ikke hjælper at kalkulere eller disponere i kilo eller hektokilo. Der må sørges for et lager af råvarer af betydelig størrelse, således at landmanden får følelsen af, at en foretagen udvidelse kan holde længere end fra høst til høst. Specielt er dette vigtigt for kvægbrugets vedkommende, idet man her, når det drejer sig om udvidelse, må arbejde på længere sigt. Forsyningerne må ikke her indgå efter princippet fra hånden i munden. Hverken handelsministeren, økonomiministeren eller andre ministre er sikre nok på hånden til, at landbruget kan bygge en udvidelse af produktionsapparatet på dette forsyningsprincip.

Under normale forhold blev landbrugets forsyningsproblem løst gnidningsløst af den frie handelsmænd. Handelens mænd havde ingen vanskelighed ved at vurdere behovets størrelse, og eventuelle fejlpositioner måtte de selv bære og søge afvikling for.

Når den frie handel er sat ud af spillet, må regeringen imidlertid gøre sig klart, at det fulde ansvar for tilvejebringelse af mulighederne for udbygningen af produktionsapparatet påhviler den.

Jeg anførte i begyndelsen af mit indlæg, at når det skortede på tempo i genopbygningsarbejdet trods fuld beskæftigelse, måtte årsagen ligge i en skævhed i erhvervsudviklingen. Jeg har påvist, at en sådan skævhed foreligger, og at det bør være øjeblikkets mål for vore bestræbelser at rette den. En anden årsag kan være, at arbejds-effekten har været faldende, at arbejdsintensiteten her i landet er blevet nedsat i tiden efter krigen. Det er meget vigtigt at få klarhed herover. Det lader sig meget hurtigt fastslå, at arbejds-effekten, udbyttet i produkt pr. arbejdsenhed, er væsentligt lavere nu end før krigen.

For landbrugets vedkommende er forholdet det, at udbyttet er faldet med 20—25 pct. Samtidig er antallet af beskæftigede faldet med ca. 80 000. Tallene for beskæftigelse af fremmed arbejdskraft i landbruget viser et fald fra 298 625 i 1938—39 til 215 600 i 1947—48. Forskellen andrager 83 025 helårsarbejdere. Dette er ensbetydende med en reduktion i fremmed beskæftiget arbejdskraft på 27,8 pct., hvilket stort set modsvarer faldet i produktionen, som ligger på ca. 25 pct. Tager man som udgangspunkt samtlige beskæftigede i landbruget, også familiemedlemmer, er der et fald på 82 054. Det vil altså sige, at de tilbageværende familiemedlemmer i landbruget har måttet strengere sig mere en nu end før krigen, og udtrykt i procenter svarer det til en samlet nedgang i beskæftigelsen ved landbruget på 17 pct. Dette vil altså sige, når vi stiller dette tal overfor faldet i produktionen på 25 pct., at der har været et fald i arbejds-effekten i landbruget på ca. 8 pct.

For industrierhvervets vedkommende ligger forholdet sådan, når vi tager året 1938 som udgangspunkt, at man dengang havde et produktionsindeks på 109, og tallet for arbejdstimer pr. arbejdsdag i industrien var 1 287 000. Tager vi situationen i det første halvår af 1948, var produktionsindekset 134. Hvis arbejds-effekten havde været den samme i første halvdel af 1948, skulle antallet af arbejdstimer pr. arbejdsdag være 1 582 000, men det er i dag 1 734 000, og dette betyder en nedgang i arbejds-effekten på 10 pct. indenfor industri-virksomheden.

For begge vore hovederhvervs vedkommende, landbruget og industrien, kan man